Щодо порядку застосування ретроактивної дати у договорах страхування

Умови договорів страхування · https://nasu.com.ua/mdata/shhodo-poryadku-zastosuvannya-retroaktyvnoyi-daty-u-dogovorah-strahuvannya/

Чи відповідатиме вимогам чинного законодавства застосування сторонами ретроактивної дати в договорах страхування за класами іншими, ніж страхування відповідальності (наприклад, поширення дії договору страхування майна чи вантажів на відносини між сторонами, що виникли до моменту укладення такого договору)?

Відповідно до частини першої статті 979 Цивільного кодексу України договір страхування укладається відповідно до Цивільного кодексу України, Закону України “Про страхування” (далі – Закон про страхування), інших законодавчих актів.

Статтею 98 Закону про страхування, зокрема, визначено, що: строк дії договору страхування встановлюється за згодою страховика і страхувальника та зазначається в договорі страхування (частина перша статті98); страховий захист діє протягом усього строку дії договору страхування, якщо інше не передбачено договором страхування або законодавством України (частина третя статті 98); у разі визначення у договорі страхування ретроактивної дати у страховика виникає обов’язок здійснити страхову виплату, якщо **події, що призвели до настання страхового випадку**, виникли після ретроактивної дати або протягом строку дії договору страхування (частина п’ята статті 98); дія договору страхування не поширюється на **події, що мають ознаки страхового випадку,** які настали до набрання чинності договором страхування (крім випадку застосування ретроактивної дати відповідно до частини п’ятої статті 98) (частина шоста статті 98).

Ретроактивна дата – дата, яка передує даті початку дії договору страхування та включається до строку страхового покриття (пункт 43 частини першої статті 1 Закону про страхування).

У частині третій статті 4 Закону про страхування встановлено, що **особливості здійснення діяльності із страхування та укладання договорів за класами**

страхування визначаютьсяспеціальними законами з регулювання ринку страхування та **нормативно-правовими актами Регулятора (Національного банку України)**.

Відповідно до підпункту 2 пункту 166 глави 26 розділу VII Положення про характеристики та класифікаційні ознаки класів страхування, особливості здійснення діяльності зі страхування та укладання договорів за класами страхування, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 25.12.2023 № 182 (зі змінами) (далі – Положення про характеристики класів), договором страхування відповідальності може передбачатися ретроактивний період, який починається зі встановленої у договорі страхування ретроактивної дати.

Застосування за домовленістю сторін ретроактивної дати в договорах страхування відповідальності відповідає міжнародній практиці. Законодавством України не встановлено заборони на укладення страховиком договору страхування майна (вантажів) із застосуванням ретроактивної дати. Водночас і страхувальнику, і страховику слід мати на увазі, що в разі укладення договору страхування після настання події, що має ознаки страхового випадку, такий договір (у тому числі у випадках укладення договору страхування із застосуванням ретроактивної дати) визнається недійсним відповідно до пункту 1 частини другої статті 106 Закону про страхування.

Лист НБУ № 33-0007/23737 від 18.03.2026